

Александрова Г. А., д. філол. н., ст. науч. сотр.,
Институт філології КНУ імені Тараса Шевченка

**«ЭКЗОТИЗМ» ЛЕСИ УКРАЙНКИ В СТУДИЯХ 1910-1920-Х ГОДОВ:
ПРИБЛИЖЕНИЕ К ПРОБЛЕМАМ КОМПАРАТИВИСТИКИ**

Статья посвящена особенностям восприятия творчества Леси Украинки, в частности, явлению экзотизма. Анализируются взгляды литературоведов 1910-20-х годов, которые выявляли его причины, идейную и художественную ценность необычных для украинской литературы тем и сюжетов.

Ключевые слова: экзотизм, сюжет, тема, идея, мотив, проблема, культура.

Alexandrova G. A., doctor of philology, senior staff scientist
Kyiv National Shevchenko University

**«THE EXOTIZM» OF LESYA UKRAINKA'S STUDIES
IN 1910-1920 YEARS: PROXIMITY TO THE PROBLEMS OF
COMPARATIVE STUDIES**

The article deals with the peculiarities of the perception of creativity of Lesya Ukrainka, especially with the phenomena of exotizm. The views of linguists are analyzed, causes, ideological and artistic value unusual for Ukrainian literature themes and plots are founded.

Key words: exotizm, plot, theme, idea, motive, problem, culture.

УДК 821.161.2.091

Александрова М. О., учениця гімназії № 59
імені Олександра Бойченка, м. Київ

**ПОЕМА ЛЕСИ УКРАЇНКИ «РУСАЛКА»:
ЛІТЕРАТУРНІ ВПЛИВИ ТА ЗАПОЗИЧЕННЯ**

У статті простежуються зв'язки сюжету та образів поеми Лесі Українки «Русалка» з європейською та українською романтичною поезією XIX ст.: творами Т. Шевченка, О. Пушкіна, М. Лермонтова, А. Міцкевича та ін. Наголошується, що літературні впливи не переважають у творі: в ньому синтезовано фольклорні літературні традиції.

Ключові слова: *поема, романтизм, література, фольклор, вплив, запозичення.*

Уже в 1880-ті роки сформувався неповторний естетичний феномен поезії Лесі Українки, що постала на основі синтезу життєвих вражень і роздумів над різними гранями буття, традицій світової літератури та фольклору. Першими її вчителями у ліриці вважають матір – Олену Пчілку, Шевченка, Старицького та Куліша [2, 10]. Серед російських поетів, чий вплив був помітний у її ліриці, літературознавці називали Некрасова (посередній вплив через М. Старицького), Надсона та Якубовича [26, VIII]. М. Драй-Хмара вважав першу збірку Лесі Українки: малооригінальною, оскільки вона «ще не мала власного поетичного знаряддя і користувалася чужим, наслідуючи матір, Шевченка, Гайне, Мюссе, Пушкіна, Міцкевича і багатьох інших українських і неукраїнських поетів» [5, 74]. М. Зеров зазначав, що ліричний хист Лесі Українки розвивався повільно, вона надовго залишалася в рамках пошевченківської творчості, умовної і несміливої [8, 393].

Суворой оцінці зазнала і перша поема Лесі Українки «Русалка», написана у 1885 році (надрукована в альманасі «Перший вінок», що вийшов у Львові 1887 року). І. Франко зазначив, що вона написана не в народному стилі, як свідчив підзаголовок, а в «старому романтичному шаблоні» [22, 256]. Вадами твору він назвав невмотивованість подій, відсутність соціальних аспектів, невміння наголосити на психологічних конфліктах. Новою, нешаблонною критик вважав лише пісню русалки, у якій побачив «перший розмах крил свіжого ліричного таланту» [22, 257]. Але юна поетеса була дуже вимоглива до себе, бачила свої творчі успіхи й невдачі і вже через рік казала, що тепер не пустила б у світ «Русалку» [17].

Власне, цій поемі присвячена лише одна стаття: передмова П. Филиповича до III тому творів Лесі Українки (1927) [21]. Окремих аспектів поеми «Русалка», зокрема її зв'язку з усною народною творчістю, торкалися В. Погребенник [16], Л. Семенюк [19], Г. Левченко [10] та ін.

Але, на нашу думку, поема «Русалка» для 14-річної авторки – вагомий і досить досконалий твір, який потребує значно окремого літературознавчого дослідження для глибшого розуміння психології творчості Лесі Українки, мотивації причин її тяжіння до тем та сюжетів, відомих у фольклорі й літературі.

Тому актуальність статті полягає у спробі цілісного осмислення поеми Лесі Українки «Русалка», з'ясуванні її генези, літературних традицій у ній.

Мета дослідження: з'ясувати внутрішню співвіднесеність сюжету та образів поеми Лесі Українки «Русалка» з європейською та українською літературною традицією XIX ст.; розкрити генезу і трансформацію основних літературних мотивів.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- узагальнити принципи дослідження поеми Лесі Українки «Русалка»;
- визначити сюжетно-образні особливості твору;
- простежити літературні аналогії поеми.

Особливість поеми Лесі Українки «Русалка» – у складному переплетенні реальних і фантастичних елементів, фольклорних і літературних мотивів. Основні джерела образу русалки в Лесі Українки – фольклорно-міфологічні. Залишаючи їх для окремого дослідження, зосередимося на з'ясуванні літературних чинників, які вплинули на юну авторку.

Перша частина поеми – реалістична. Маємо традиційний любовний трикутник. Безіменний козаченько любить дівчину Ксеню, пара вже мріє про весілля, але восени він, забувши про кохану, засилає старостів до її сусідки Галі. Т. Вірченко вважає, що поетеса показує насамперед вульгарну й бездуховну зматеріалізованість козака [4, 178], який надає перевагу багатству: «Йдуть до сусіда в нову хату, – / Сватають в його дочку багату!..» [20, 10]. Подруга кличе Ксеню бути старшою дружкою. Ксеня спершу відмовляє, але, зважаючи на прохання нареченої, погоджується. На весіллі вона йде рвати барвінок для вінка, спітає його, йде до річки і топиться.

Друга частина твору – фантастична. Вона змальовує незвичайні події через три роки після самогубства Ксені, яка стала безіменною русалкою. Русалки – представники віртуального світу, світу так званого четвертого виміру [7, 299]. Але вона зовсім не цікавиться життям своїх водяних подруг, її весь час пригнічують безкінечні думки. Бажаного спокою вона не знайшла і вирішила повернути собі милого. Гармонійні стосунки молодят викликають у неї почуття ненависті. Побачивши сімейну ідилію (козак із дружиною жнуть жито, їхня дитина спить під копою), русалка вирішила помститися своєму кривдникові. Спершу вона йому «поробила»: козак став сумний, почав ходити до Ксениної хати, на місце, де вона втопилася. Далі русалка причаровує його пісню. Козак біжить до дівчини, із річки випливає юрба водяних спокусниць, які залоскотали героя. Усвідомлюючи скоєне, русалка побивається за коханим.

Проблематику твору можна розглядати в аспекті злочину і кари. Головна, активна роль у поемі належить дівчині Ксені. Триумфу зневаженої, зрадженої дівчини над ошуканцем не вийшло. Русалка гірко розкаюється у страшному злочині. У романтичній традиції цей образ сполучає дві теми: найбільшої жертви невірного коханого і водночас кари кривдника. Хоча українці не вирізняються мстивістю як ознакою національного характеру, більше того, будучи внутрішньо релігійними, пробачливі за своєю вдачею [9, 232], ця властивість не поширюється на дії русалки. Почуття образи, прагнення будь-що повернути втрачене кохання, а з ним знайти і омріяне щастя переважає у її

думках і діях. У фіналі поеми відбувається катарсис – перемога героїні над сліпотою пристрасті, заздощами, ревнощами, усвідомлення нею несумірності бажаного й реального.

Авторка не засуджує життєві принципи героїв, а фіналом поеми («і знов тихо, з неба світить Промінь місяченька») стверджує: трагедія нічого не змінила в природі, плін життя триває, а такі випадки повторюються. Це дає змогу зарахувати сюжет, образи, мотиви поеми до традиційних (світових, мандрівних, магістральних), до трансформації яких долучилась уже в дитинстві Леся Українка. Традиційні сюжети є своєрідною художньою формою універсальної пам'яті, яка зберігає і осмислює загальнолюдський досвід. Вони потребують щоразу нового художнього осмислення відповідно до вимог іншого часу, який щоразу відкриває у таких сюжетах щось нове й актуальне. О. Веселовський зауважував: «Деся і хтось щасливо висловив такі сюжети, формула, яка досить розтягується, щоб сприйняти в себе не новий зміст, а нове тлумачення багатого асоціаціями сюжету, і формула залишиться, до неї вертатимуться, перероблюючи її значення, розширюючи смисл, видозмінюючи її» [3, 376].

На думку А. Нямцу, серед традиційних структур легендарно-міфологічного і літературного походження у світовій культурі найпродуктивніші ті, які «концентрують у собі універсальні проблеми, що зберігають загальнолюдське значення і актуальність у всі культурно-історичні епохи» [14, 6].

Отже, звертаючись до традиційного сюжету, поетеса зосереджується на зображенні психології героїв, вчинки яких осмислюються в контексті загальнолюдського морального досвіду.

Поема Лесі Українка «Русалка» своїм сюжетом, мотивами та образами перегукується з багатьма творами світової літератури. Як відомо, збіги, схожості можуть бути генетичними (контактними), викликаними безпосереднім або посереднім зв'язком двох особистостей, їх взаємним впливом, або – типологічні, коли схожості з'являються невмотивовано, зовсім незалежно одна від одної, без будь-якого зв'язку між собою [6].

Під час розгляду генетичних, контактних зв'язків і типологічних схожостей між літературними явищами, що ґрунтуються на сюжетно-образному матеріалі минулого, потрібно враховувати не тільки наочну взаємодію між ними (перегук сюжетів, образів, мотивів, полеміка, продовження, дописування, обробка, переказ) [14, 73], а й ті глибинні, опосередковані зв'язки, які виникли в процесі творчого засвоєння образу, і навіть не завжди усвідомлюються автором.

Автор першої критичної статті про Лесю Українку І. Франко вбачав у «Русалці», яку вона сама назвала «поемою в народному стилі», слабкий відгомін Шевченкових балад [22]. З цим поглядом погодився пізніше М. Зеров

[8, 393], М. Драй-Хмара писав про поєднання народних і Шевченкових впливів у поемі [5, 74]. Вони розглядали твір як запізнене наслідування Шевченкових ранніх творів – «Причинної», «Русалки», «Утопленої», що є літературною обробкою фольклорних переказів і легенд. П. Филипович, аналізуючи поему «Русалка», розширив своє завдання, вважаючи, що обмежитись лише констатацією Шевченкового впливу не можна; на його думку, потрібно простежити, чим твір, написаний на початку 1880-х років, відрізнявся від романтичної балади 40-х років, та з'ясувати, чи вплинули, окрім автора «Кобзаря», на Лесю Українку інші чинники [21].

У Шевченковій «Причинній» є рядки, зовні (і за лексикою, і за ритмікою – ритм в обох авторів народний, коломийковий) споріднені з рядками «Русалки»: «Може, вийшла русалонька / Матері шукати, / А, може, где козаченька, / Щоб залоскотати» [23, 10].

У Лесі Українки:

В той час вийшла русалонька

Трохи погуляти... [20, 17].

Можна знайти текстуальні збіги й з поемою «Утоплена»: «Хто се, хто се по сім боці / Чеше косу? Хто се? [25, 123].

У Лесі Українки:

А русалка чеше коси

Та й пісню співає [20, 17].

Усе це, без сумніву, свідчить про знання Лесею Українкою Шевченкової творчості. Хоча русалки Шевченка – іншого походження: це не самогубці, а незаконнороджені діти, утоплені матерями («Причинна», «Русалка» – у другому творі героїня мріє про помсту зрадникові-панові, але сама стає жертвою русалок), чи доросла дівчина, утоплена матір'ю через ревності та суперництво («Утоплена»). Сильніший і їхній зв'язок із нечистою силою. Русалки гуляють: «Поки відьми ще літають, / Поки півні не співають [23, 12].

Відповідно, із закінченням ночі: «Треті півні: кукуріку! – / Шелеснули в воду» [23, 12].

Шевченко у змалюванні русалок іде за народною поезією, але П. Филипович наголошує, що водяні спокусниці не характерні для української народної словесності. Їхнє походження здебільшого – літературне, до того ж не без впливу західноєвропейської романтики [21, 224]. Л. Задорожна зауважує, що русалки в Т. Шевченка забезпечують вірогідність взаємин між обома – реальним та ірреальним, віртуальним, приналежним до четвертого виміру – світами [7, 299].

Вважаємо, що в історико-літературному аспекті поему Лесі Українки слід насамперед пов'язувати з проблематикою творчості Шевченка й особливос-

тями стилю романтичного напрямку в українській літературі. П. Филипович не даремно акцентує на абсолютно різних шляхах, якими пішли Шевченко і Леся Українка після свої перших поетичних спроб. У «Причинній» поєднано риси пушкінської «Русалки» та Оссіанів стиль в описі природи з народнопоетичними елементами. У пізніших обробках теми про «Русалку» поет «одкинув літературні «прикраси» і майже злився з народною поезією» [21, 12]. У Лесі вже в ранній «Русалці» літературний елемент сильніший за «переспівану розтягнуто і нецікаво народнопоетичну і Шевченкову етнографічну спадщину» [21, 12]. Цей елемент і визначить її дальший творчий шлях. Навіть зачерпнувши зі скарбниці народної фантазії, вона напише «Лісову пісню» не в стилі старої етнографічної школи, а неоромантичний твір. Невелика обсягом вступна стаття П. Филиповича до найранішої поеми цікава тим, що «виявляє в «Русалці» традиції суто літературного характеру» [15, 224], доводячи, що елемент літературний у цій поемі сильніший, ніж фольклорні впливи.

Але суть проблеми полягає не лише не в запозиченнях чи безпосередніх наслідуваннях Шевченка. Йдеться насамперед про зв'язок творчості Лесі Українки з певною традицією, що не був формальним чи випадковим. Наприкінці 18 – на початку 19 ст. у Європі поширився романтизм – ідейний рух у літературі, науці й мистецтві. Визначальними для цього напрямку стали культ почуттів, а не розуму, звернення до народності, захоплення фольклором, шукання історичної свідомості й посилене вивчення історичного минулого, інколи втеча від довколишньої дійсності в ідеалізоване минуле або у вимріяне майбутнє чи й у фантастику, перевага інтуїтивного над логічним. Романтизм призвів до вироблення романтичного світогляду та романтичного стилю і постання нових літературних жанрів – балади, ліричної пісні, романсової лірики, історичних романів і драм. Не даремно Олена Пчілка у листі до І. Франка з приводу «Русалки» писала: «Добре було б, якби до поеми Лесі долучить примітку од редакції відносно до романтичного характеру поеми. Можна було б сказати щось об тім, що романтичні очертї фантазії характеризують взагалі твори починаючи авторів (адже хочь би навіть і Шевч[енко] почав «Тополею», «Причинною» [17, 37].

«Русалочний» мотив особливо був поширений у німецькій поезії [13, 498]. Тут насамперед варто згадати «Лорелею» Г. Гейне – розповідь про німфу, яка зачаровувала дивовижним співом рибалок, і ті, втративши пильність, розбивалися об скелі. Українською мовою вірш уперше переклав Ю. Федькович (1886). Г. Гейне був одним із найулюбленіших поетів Лесі Українки. 1892 року вона разом із М. Славинським видала книжку перекладів його віршів українською мовою. Серед перекладів поетеси – вірші, де є образи русалок – вродливих морських дівчат («Над морем зійшов місяченько», «Вже вечір. На морі так темно»).

Ближча за сюжетом до Лесиної «Русалки», ніж Шевченкові твори, за спостереженнями П.Филиповича, Міцкевича «Рибка». У цій баладі Катруся, селянська дівчина, через зраду коханця, що одружився з іншою, залишивши дитину, стрибає в річку. Щовечора вона з'являється рибкою, далі перетворюється на русалку і годує дитя, яке приносив слуга. Помітивши одного разу пана з дружиною, русалка перетворює їх на скелі.

На нашу думку, схожими у цих творах є лише розпачливі монологи Катрусі і Ксені через втрату коханих: У Міцкевича: «Сестри-русалки, несила / Далі терпіти страждання! / Той, кого вірно любила / Зрадив дівоче кохання. / Пан, що поклявся зо мною / Стати до чесного шлюбу, / Нині вінчаться з княжною / Піде, Катрусі на згубу» [12, 63].

Приблизно такі самі слова зринають і з вуст Ксені:

Забув мене, мій миленький, / Іншу полюбив,

І навіки мою долю / Та й занапастив!

То ж він завтра із другою / Піде під вінець...

А я собі під водою / Знайду вже кінець! [20, 12].

Не менш цікаво, на нашу думку, порівняти з поемою Лесі Українки однойменну незакінчену драму О. Пушкіна (1829-1832), події якої відбуваються за часів Київської Русі, над Дніпром. Не випадково Н. Берковський зауважив, що це «такою ж мірою драма «великоруська», як і «українська» [1, 83]. Сюжети обох творів схожі: у «Русалці» Пушкіна князь кохає доньку мельника, але, як і герой Лесі Українки, одружується з іншою. Зрадженій дівчині він вручив мішок із золотом для батька, який навчав її думати лише про вигоду, та дорогі прикраси. Обурена ницістю князя, дівчина, яка чекає на дитину, кидає прикраси та гроші в Дніпро. Самогубство для героїні – єдиний вид спротиву: вона тоне у Дніпрових хвилях і з'являється вже русалкою «холодною і могутньою». Князь і мельник покарані втратою дівчини. Переможці і переможена міняються місцями: мельник розорився, став вороном, володіння князя занепали, він зраджує дружину, як і козаченко у поемі Лесі Українки, сумний бродить місцями, пов'язаними з колишнім коханням. У матері-утопленій народжується русалонька. Драма уривається прагненням русалки помститися кривднику за допомогою доньки: «...С той пори, / Как бросилась без памяти я в воду / Отчаянной и презренной девчонкой / И в глубине Днепра-реки очнулась / Русалкою холодной и могучей, / Прошло семь долгих лет – я каждый день / О мигуны помышляю... / И ныне, кажется, мой час настал» [18, 451].

Можливо, тому, що Пушкін вважав таку розв'язку недостовірною, він і не закінчив драму – вона залишилася «відкритою»...

Варте уваги і зіставлення з баладою М. Лермонтова «Русалка». Сюжету, щоправда, тут не розгорнуто, лірична ситуація окреслена статично:

русалка закохується у прекрасного мертвого витязя; не уявляючи, що таке смерть, вона вважає її сном. У вірші створено образ ідеально прекрасного світу, де і пейзаж, і зовнішність персонажів, форми, кольори і звуки є, власне символами казкової краси: «Пела русалка: «На дне у меня / Играет мерцание дня; / Там рыбок золотые гуляют стада, / Там хрустальные есть города [11, 156].

Ця пісня схожа до тієї, що її співає русалка в поемі Лесі Українки, де теж є опис підводного царства:

Я вже русалка – і під водою
Маю осяйні палати.
В мене палати кращі од царських,
Із дорогого кришталю [20, 18].

Твір Лермонтова, як і Лесі Українки, переповнений епітетами: «голубая река», «полная луна», «серебристая пена», «крутые берега», «золотые рыбки», «хрустальные города», «яркие пески», «густые тростники», «ревнивая волна», «шелковые кудри», «непонятная тоска».

Але у Лермонтова фантастика – особлива. Його русалка не знищує людину, вона зустрічається з покійником, присутність якого руйнує її гармонійний світ, приносить у нього неспокій, тому русалчина пісня «полна непонятной тоской» [11, 15].

Окрім цих творів, на поему Лесі Українки могли вплинути переробка П. Гулаком-Артемівським балади Гете «Рибалка», поезія Є. Гребінки «Богдан», переклад І. Франком поезії Гете та його оригінальна поезія «Керманіч», написана під впливом цього німецького поета (збірка «Балади і розкази»); вірш Л. Мея «Русалка». У літературних сюжетах про русалку в концентрованому вигляді відобразилося складні, а часом трагічні стосунки між чоловіком і жінкою в їхніх найзначніших проявах, суперечливість і багатозначність довоколишнього світу. Але наведені нами зіставлення з фольклорними творами не дають змоги приєднатися до думки П. Филиповича про суто літературне походження твору: в ньому синтезовано і фольклорні, і літературні традиції. Міфологічна постать русалки продовжувала цікавити поетесу і на повну силу постала в філософській драмі-феєрії Лесі Українка «Лісова пісня», де порушено кардинальні проблеми людського буття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Берковский Н. Народно-лирическая трагедия Пушкина («Русалка») // Русская литература. – 1958. – № 1. – С. 83-111.
2. Бульбанюк П. Передмова // Українка Леся. Вибрана лірика. – К.: Література і мистецтво, 1931. – С. 5-34.

3. Веселовский А. Историческая поэтика. – Л.: ГИХЛ., 1940. – 648 с.
4. Вірченко Т. І. Особливості характеротворення епічних поем Л. Українки // Вісник ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – № 11 (198) – С. 177-180.
5. Драй-Хмара М. Леся Українка. Життя і творчість. – К.: ДВУ, 1926. – 156 с.
6. Дюришин Д. Теория сравнительного изучения литературы [пер. со словац. И. А. Богдановой; предисл. Ю. В. Богданова]. – М.: Прогресс, 1979. – 320 с.
7. Задорожна Л. М. Поезія Т. Шевченка і засадничі концепти філософії І. Канта // Літературознавчі студії. 2013. – Вип. 40. Ч. 1. – С. 298-307.
8. Зеров М. Леся Українка. Критико-біографічний нарис // Микола Зеров. Українське письменство. / Упорядник доктор філологічних наук Микола Сулима. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. – С. 383-416.
9. Куліш П. Хутірська філософія і віддалена од світу поезія / Упорядкув., передм., пер., прим. О. Шокала. – К.: Ред. журн. «Український світ», 2005. – 382 с.
10. Левченко Г. Міф проти історії: Семіосфера лірики Лесі Українки: монографія. – К.: Академвидав, 2013. – 332 с. – (Серія «Монограф»).
11. Лермонтов М. Русалка // Собрание сочинений: В 4 т. – М.: Современник, 1985. – С. 15–16.
12. Міцкевич А. Рибка. Пер. М. Рильського // Адам Міцкевич. Вибрані твори. – К.: Музична Україна, 1976. – С. 63-66.
13. Назарова Л.Н. «Русалка» / Л.Н. Назарова // Лермонтовская энциклопедия / *гл. ред. В.А. Мануйлов.* – М., 1981. – С. 481.
14. Нямцу А. Основы теории традиционных сюжетов. – Черновцы: Рута, 2003. – 80 с.
15. Одарченко П. Леся Українка. Твори. За заг. редакцією Б. Якубського. Т. 1. Лірика; Т. II. Лірика; Т. III. Поєми. – Видання «Книгоспілки» 1927 р. // Червоний шлях. – 1929. – Кн. 8-9. – С. 238–243.
16. Погребенник В. Ф. Народною творчістю натхненна: До 120-річчя від народження Лесі Українки. – К.: Товариство «Знання», 1990. – 48 с.
17. Пчілка О. Лист до І. Франка у Львові в зв'язку з друкуванням поеми Лесі Українки «Русалка» та її віршів. № 17. 1887 р., не пізніше квітня // Леся Українка. Документи і матеріали. 1871–1970. – К.: Наукова думка, 1971. – С. 36-38.
18. Пушкин А. Русалка // Полное собрание сочинений в десяти томах. – Т. V. – М-Л.: Изд-во АН СССР, 1949. – С. 423–452.
19. Семенюк Л. Українські народні балади в колі наукових та літературних інтересів Лесі Українки // Науковий вісник Волинського державного університету. – 1998. – № 7. – С. 31-33.

20. Українка Леся. Русалка // Збір. творів: У 12 т. – Т. 2. – К.: Наукова думка, 1975. – С. 9-20.
21. Филипович П. Русалка // Літературознавчі студії. Компаративістика. Статті. Рецензії. – Черкаси: Брама-Україна, 2008. – С. 221-227.
22. Франко І. Леся Українка // Збір. тв.: У 50 т. – К.: Наукова думка, 1981. – Т. 31. – С. 254-274.
23. Шевченко Т. Причинна // Повне зібрання тв.: У 12 т. – Т. 1. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 10-14.
24. Шевченко Т. Русалка // Повне зібрання тв.: У 12 т. – Т. 1. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 272-273.
25. Шевченко Т. Утоплена // Повне зібрання тв.: У 12 т. – Т. 1. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 123–127.
26. Якубський Б. Творчий шлях Лесі Українки // Українка Леся. Твори: Т. I. – К.: Книгоспілка, 1927. – С. VII – LXXXIII.

Александрова М. А., учениця, гимназії № 59
імени Александра Бойченко, г. Київ

ПОЕМА ЛЕСИ УКРАЙНКИ «РУСАЛКА»: ЛИТЕРАТУРНЫЕ ВЛИЯНИЯ И ЗАИМСТВОВАНИЯ

В статье исследуются связи сюжета и образов поэмы Леси Украинки «Русалка» с европейской и украинской романтической поэзией XIX в.: произведениями Т. Шевченко, А. Пушкина, М. Лермонтова, А. Мицкевича и др. Акцентируется на том, что литературные влияния не преобладают в произведении: в нем синтезировано фольклорные и литературные традиции.

Ключевые слова: поэма, романтизм, литература, фольклор, влияние, заимствование.

Alexandrova M. A., a pupil school № 59
named after Alexander Boychenko, Kyiv

LESIA UKRAINKA'S POEM "THE MERMAID": LITERARY INFLUENCES AND BORROWINGS

The article traces the connections of the plot and imagery of the poem Lesya Ukrainian «Mermaid» with European and Ukrainian romantic poetry of the nineteenth century.: works of Taras Shevchenko, O. Pushkin, M. Lermontov, A.Mickiewicz etc. It is noted that no literary influences predominate in the book: folklore and literary traditions have been synthesized.

Key words: poem, romanticism, literature, folklore, impact, borrowing.